

Részletek a László Gyula vezette szemináriumából

(Harangozó Imre kérdésére adott válaszában:) – Csalog Józseftől hallottam egy történetet. Egyszer bekerített egy (1) m²-es füves területet, amire mi, „művelt emberek”, azt mondjuk, hogy fű. És leültetett mellé egy pásztorembert, és megkérte, hogy mondja el, mit lát itt. Milyen állatnak jó ez a fű, mi az, ami rossz benne, mi az, ami jó gyógyításra...?

És ez a pásztoreMBER majdnem egy óra hosszát beszélt arról a bekerített egy (1) m²-es fűről, amire mi, „művelt emberek” azt mondjuk, hogy fű. Ezt azért mondom el, mert hallgatóimmal mindig érzékelteni próbáltam, hogy a parasztembernek, pásztoreMBERnek vagy bármilyen embernek legalább akkora a felfogó és elemző képessége, mint egy ún. „művelt embernek”. A fogalmi gondolkodás aránylag késői. Például szokták mondani, hogy a primitív népek szókészlete 300-400 szóból áll. A csodát!!! Harmincezer, negyvenezer, ötvenezer... Külön szavuk van arra, pl., hogy az ember jár, tipeg, csoszog, bottal megy, lassan jár vagy vonszolja magát. Minderre külön szavuk van.

(László Gyula egy kérdésre kifejtette nézetét arról, hogy milyen nyelven beszéltek honfoglaló ősünk, majd így folytatta:) – Egy tanulságot hadd vonjak le. Azt, hogy nem értünk egyet valamivel, nem jelenti azt, hogy egymással haragosak vagyunk, hogy egymást támadjuk, vagy egymást lekicsinyeljük. Csak annyit jelent, hogy egy bizonyos ember egy bizonyos adatralmazból ezt a látszatot látja valószínűnek, a másik más hangsúlyokat talál meg. Nekem például az egyik legjobb barátom a kettős honfoglalás legnagyobb ellenzője, Györffy György. Természetes, hisz ez arra megy, hogy a viták váltóáramában hogyan tudjuk jobban megvilágítani a múltat.

(Egy hallgatótársunk kérdésére válaszolva [„Tanár úr szerint hogyan lehet jól történelmet tanítani?”], az idős professzor így nyilatkozott:) – Történelemet tanítani?! Szeretettel. Nem megy másként... Higgyék el, másként nem lehet, hiszen rólunk van szó a történelemben, nem a múltról. A mai élőknek az elődeikről... Amikor az ember történelmet tanít, valahányadik őséről kell beszélnie, aki a nap 24 órájából 16.órát ébren volt,

---

dolgozott, tapasztalt, munkálkodott, hite volt a másvilágban, eltemette halottait, – szóval, a mai eltűnteket élte a régi körülmények között. Amelyek éppen olyan teljesek voltak, mint amilyenek között ma élünk. Történelmet csak szeretettel lehet tanítani.

Én őszintén örvendek annak, ha kifejtik az ellenérveiket, hiszen így világosodik meg többé-kevésbé az, amiből, sajnos, nagyon kevés van. Akármilyen gyönyörű a honfoglalás kori leletanyag, a honfoglaló magyarok nem kengyelek, nem tarsolylemezek, nem fegyverek, nem karperecek, nem csizmaveretek voltak –, hanem emberek. Ha a történészek feladata az, hogy őseinknek az emberi mivoltát próbálják megközelíteni, akkor én a legnagyobb tisztelettel, barátsággal figyelem azokat, akik nem azt mondják, amit én, hanem esetleg valami mást. Ez így való és így jó és így szép. Higgyék el, hogy ez így szép!

A szemináriumot követően... László Gyula, neje és Trogmayer Ottó